

§ 11 Delrapport från Äldreboendeutredningen - remiss från kommunstyrelsen

Dnr 1.5.1.-418/2016

Stadsdelsnämndens beslut

Remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Maria Karlman Noleryd (L) reserverade sig mot beslutet.
Susanne Wicklund (C) instämde i reservationen med ett
ersättaryttrande.

Petra Gardos Ek m.fl (M) lämnade ett särskilt uttalande.
Annette Hultåker (KD) instämde i det särskilda uttalandet med
ett ersättaryttrande.

Ärendet

Stadsdelsförvaltningen hade redovisat ärendet i ett
tjänsteutlåtande daterat den 4 juli 2016.

I budget 2015 beslutade Kommunfullmäktige att en utredning
skulle göras för att tydliggöra hur behovet av olika bostäder
för äldre ska tillgodoses. Under 2015 tillsattes
Äldreboendeutredningen.

Äldreboendeutredningens delrapport, bilaga 1, omfattar en
nulägesbeskrivning av boenden som finns att tillgå för de
äldre, behovsutvecklingen inom äldreomsorgen, en analys
samt förslag som syftar till att tillgodose behovet av bostäder
för äldre.

Ett av huvudförslagen i utredningen är att staden ska erbjuda
tre boendeformer för äldre, trygghetsboende med
aktivitetscenter, servicehus och vård- och omsorgsboende.

Förvaltningen ser att det utredningen föreslår innebär en
ambitionshöjning när det gäller boendeformer för äldre utan
biståndsbedömning

Förvaltningen saknar dock en beskrivning av gruppen äldre
med missbruksproblematik, psykosociala problem etc i
utredningen. Dessa äldre utgör en sårbar grupp som faller
mellan existerande boendeformer.

Utredningen tar upp att ambitionshöjningen kommer medföra ökade kostnader och att detta kommer tas med i kommunfullmäktiges budget. Då den nya ambitionshöjningen innebär en ökad kostnad för stadsdelsnämnderna efterlyser förvaltningen en diskussion om hur finansieringen ska se ut.

Förslag till beslut

Ordföranden Marianne Berg Ekbohm (V) föreslog att stadsdelsnämnden skulle besluta i enlighet med stadsdelsförvaltningens förslag.

Maria Karlman Noleryd (L) lade fram ett förslag till beslut och föreslog att stadsdelsnämnden skulle besluta i enlighet med detta.

Beslutsgång

Ordförande Marianne Berg Ekbohm (V) ställde förslagen mot varandra och fann att stadsdelsnämnden hade beslutat i enlighet med stadsdelsförvaltningens förslag.

Reservation

Maria Karlman Noleryd (L) reserverade sig mot beslutet. och ansåg att stadsdelsnämnden skulle besluta följande;

Att som svar på remissen anföra följande.

I budget för 2015 lovade den rödgrönrosa majoriteten: ”Staden ska hjälpa alla över 85 år med ett tryggt äldreanpassat boende, till exempel bostadsanpassning eller byte till lägenhet som är tillgänglig. Bedömningen av rätt till servicehus och vård- och omsorgsboende ska också bli mer generös, för att tillgodose dessa behov.”

De förslag som den här utredningen presenterar kommer inte att uppnå det målet. Förslagen kommer inte att leda till att fler äldre i Stockholm får plats på ett boende. För det skulle det krävas en generösare biståndsbedömning och att fler boenden byggs.

Först och främst välkomnar liberalerna och centerpartiet en höjning av servicenivån på stadens trygghets- och seniorboenden. Vi välkomnar också att man genom att omvandla alla trygghets- och seniorboenden till trygghetsboenden med aktivitetscentra gör stadens erbjudande av boendeformer mer lättöverskådligt. Med det sagt finns det ett antal oklarheter och brister i utredningens förslag.

Det är oklart exakt vad de föreslagna aktivitetscentrana ska göra. Även om det exakta utbudet naturligtvis inte kan specificeras i detalj hade vi gärna sett att det hade varit tydligare var ambitionsnivån ska ligga. Vi ser med stor oro på skrivningarna om att bemanning ska vara garanterad endast på vardagarna. Det är på helgerna, framför allt under storhelger och sommaren, som ensamheten är som mest påtaglig och behovet av aktiviteter som störst.

Aktivitetscentrana bör som regel vara tillgängliga för alla äldre, även de som inte bor på trygghetsboendet. Ett större brukarunderlag kan också göra att det är motiverat att ha aktivitetscentra även på mindre boenden. Vi vill också betona vikten av att frivilligorganisationer involveras i aktivitetscentrana.

Liberalerna välkomnar att trygghetsboenden med aktivitetscentra och servicehus tas in i stadens äldreboendeplanering. Vi vill varna för en utveckling där antalet boendeplatser, såväl inom servicehus vård- och omsorgsboenden, minskar snabbare än beräknat. Exempel är Vintertullen på Södermalm och planer under utredning på omstrukturering i Enskede-Årsta-Vantör. Det kan inte tas för givet att Stockholm kommer att ha platser som motsvarar behoven.

Vi ser med oro på förslaget om att inskränka målgruppen för servicehusen till de äldre som har ett omvårdnadsbehov. Det är oklart vad detta innebär i praktiken och hur många av de boende som har ett omvårdnadsbehov. Vi konstaterar att förslaget inte innebär att de många äldre som idag får avslag på sin ansökan om servicehus bereds plats, utan snarare tvärtom.

Även uppdraget till Micasa att utreda vilka andra fastigheter som eventuellt kan omvandlas till trygghetsboende med aktivitetscenter tolkar vi som ett sätt att dra ner på servicehusplatser.

Vi vill för övrigt anföra att den sociala samvaron på servicehusen sannolikt underlättas om det även finns ett inslag av något friskare äldre. Stockholms stad kommer att ha långt kvar till målet om att alla över 85 år har rätt till ett tryggt och anpassat boende. Det kommer att krävas stora investeringar

för att bygga fler boenden och en politik där man gör det lättare, inte svårare, att få plats. De föreslagna trygghetsboendena med aktivitetscentra utgör ett steg i rätt riktning men är långt ifrån någon universallösning. Servicehusen kommer fortfarande att spela en viktig roll i Stockholms äldreomsorg, och Liberalerna vidhåller att alla över 85 år som så önskar bör få plats på servicehus.

Vi menar också att alla äldre med omfattande hemtjänstinsatser som så önskar bör få plats på servicehus eller vård- och omsorgsboende, om detta kan ske utan merkostnad. Stockholms äldre måste få större frihet att välja mellan olika former av boende, och på ett enklare sätt kunna beviljas det boende de behöver.

Särskilt uttalande

Petra Gardos Ek (M) lämnade följande särskilda uttalande; budget för 2015 lovade den rödgrönrosa majoriteten: ”Staden ska hjälpa alla över 85 år med ett tryggt äldreanpassat boende, till exempel bostadsanpassning eller byte till lägenhet som är tillgänglig. Bedömningen av rätt till servicehus och vård- och omsorgsboende ska också bli mer generös, för att tillgodose dessa behov.” De förslag som den här utredningen presenterar kommer inte att uppnå det målet. Förslagen kommer inte att leda till att fler äldre i Stockholm får plats på ett boende. För det skulle det krävas en reformerad och generösare biståndsbedömning samt att fler boenden byggs.

Det är övergripande önskvärt att det finns en hög tillgänglighet av anpassade boenden. Först och främst välkomnar vi en höjning av servicenivån på stadens trygghets- och seniorboenden. Vi välkomnar också att man genom att omvandla alla trygghets- och seniorboenden till trygghetsboenden med aktivitetscentra gör stadens erbjudande av boendeformer mer lättöverskådligt. Kommunikationen om vilka typer av boenden som finns behöver bli bättre. Med det sagt finns det ett antal oklarheter och brister i utredningens förslag.

Det är oklart exakt vad de föreslagna aktivitetscentren ska göra. Även om det exakta utbudet naturligtvis inte kan specificeras i detalj hade vi gärna sett att det hade varit tydligare var ambitionsnivån ska ligga. Vi ser med stor oro på skrivningarna om att bemanning ska vara garanterad endast på vardagarna. Det är på helgerna, framför allt under storhelger

och sommaren, som ensamheten är som mest påtaglig och behovet av aktiviteter som störst. Det specificeras att det är stadsdelarna som ska ansvara för de föreslagna aktivitetscentren, men det är alldeles för otydligt hur innehållet ska erbjudas.

Det är relevant inte bara ur ett kvalitetsperspektiv utan även ekonomiskt. Redan idag visar många stadsdelar på underskott inom äldreomsorgens egna verksamheter. Att upphandla aktiviteterna efter tydliga centrala riktlinjer är grundläggande för att hålla koll på kostnaden och skapa ett likvärdigt innehåll över hela staden. Vi vill kring detta särskilt betona vikten av att frivilligorganisationer involveras i aktivitetscentren. Aktivitetscentren bör som regel vara tillgängliga för alla äldre, även de som inte bor på trygghetsboendet.

Ett större brukarunderlag kan också göra att det är motiverat att ha aktivitetscentra även på mindre boenden. Stockholms stad kommer att ha långt kvar till målet om att alla över 85 år har rätt till ett tryggt och anpassat boende. Det kommer att krävas stora investeringar för att bygga fler boenden och en politik där man gör det lättare, inte svårare, att få plats.

De föreslagna trygghetsboendena med aktivitetscentra utgör ett steg i rätt riktning men är långt ifrån den enda lösningen. Genom införandet av trygghetsboenden med aktivitetscenter kommer med stor sannolikhet behovet av servicehus att minska. På sikt vore det önskvärt om trygghetsboenden med aktivitetscenter kunde ersätta boendeformen ”servicehus” och att äldre med mer omfattande vårdbehov istället får plats på vård- och omsorgsboenden. Därför tycker vi det är mycket viktigt att staden i sin boendeplanering tar höjd för att på sikt utöka antalet vård- och omsorgsboenden. För att det ska bli tydligt vilket syfte de olika boendeformerna har bör en målbeskrivning beslutas om i äldrenämnden för varje boendeform.

Något som även bör ingå i arbetet är frågan om korttidsboenden och hur äldre som uppsökt sjukvård på ett smidigt sätt bör få hjälp att hitta rätt boendeform om ens hälsotillstånd har försämrats. Det är otydligt i delrapporten om dessa förändringar endast ska gälla verksamheter i egen regi, eller samtliga driftformer. Om endast en del av Stockholms boenden ska anpassas, går det emot äldreboendeutredningens övergripande syfte att tydliggöra funktionen för respektive boendeform. Om detta ska gälla även för fristående

verksamheter krävs större tydlighet kring kommunens
åtagande att finansiera aktivitetscenter.
